

Bognoter

Tore Linne Eriksen, Britha Mikkelsen, Mai Palmberg, *Afrika i kort og tal*, København: Mellempøkeligt Samvirke, 1986, 104 s., 115,00 kr.

Bogen er den del af MS' udmærkede kort- og tal-serie, der giver en oversigt over landene i den tredje verden. I bogen om Afrika er hovedvægten lagt på skildringer af den historiske udvikling samt geografiske og økonomiske forhold. Disse oversigter er nyttige, omend naturligvis stærkt forkortede introduktioner til arbejdet med udviklingspørgsmål og tredje verdens lande.

I Afrika-bogen er der nyttige oversigter over Afrika som kontinent betragtet, mens der er for lidt om de enkelte lande. Bogen kunne med fordel have været tilnærmet den forbilledlige oversigt om Sydasiens i samme serie. Her lægges der vægt på at beskrive de interne forhold i de enkelte lande, således at både klasseforhold og politiske forhold står centralt.

I Afrika-bogen er afsnittene om industri og bistand de mest vellykkede. Kort, oversigter og lay-out er som sædvanlig af fremragende kvalitet.

Hans-Henrik Holm

Helge Hernes, *Samfunnsstyring og sektorstyring*, Oslo: Universitetsforlaget, 1985, 88 s., 89,00 kr.

Helge Hernes' lille bog har som objekt et emne, der indgår centralt i den politiske debat, også i Danmark, ja vel i det meste af den vestlige verden: den offentlige sektors vækst, dens omstillingsproblemer, styringsproblemer osv. Bogen er tænkt som en debatbog, og som sådan er den eksemplarisk fri for fordomme og forudfattede holdninger inden for et område, der ellers kan fremkalde den slags.

Hernes formår på een gang kortfattet og grundigt at indføre læseren i nogle af de centrale problemområder omkring offentlige og private goder, markedssvigt, individuel rationalitet og kollektiv irrationalitet mv. Med udgangspunkt i disse og andre begreber bruges en stor del af bogen på at vise, at den kollektive (offentlige) beslutningstagen har en indbygget bias, der fremmer offentlig vækst og gør omstilling vanskelig. Denne grundlæggende asymmetri i prioriteringen af kollektivt anvendte ressourcer giver anledning til bekymring: på den ene side er der stærke begrænsninger for en offentlige sektors mulige fremtidige vækst, på den anden side må fremtiden antages at byde på nye problemer, som den offentlige sektor må – men kun vanskeligt kan – omstille sig til løsningen af.

Hernes diskuterer nogle af tidens slagord for omstilling af den offentlige sektor: målstyring, resultatorientering, decentralisering, markedsmekanismer, service-mana-

Bognoter

Tore Linne Eriksen, Britha Mikkelsen, Mai Palmberg, *Afrika i kort og tal*, København: Mellempøkeligt Samvirke, 1986, 104 s., 115,00 kr.

Bogen er den del af MS' udmærkede kort- og tal-serie, der giver en oversigt over landene i den tredje verden. I bogen om Afrika er hovedvægten lagt på skildringer af den historiske udvikling samt geografiske og økonomiske forhold. Disse oversigter er nyttige, omend naturligvis stærkt forkortede introduktioner til arbejdet med udviklingspørgsmål og tredje verdens lande.

I Afrika-bogen er der nyttige oversigter over Afrika som kontinent betragtet, mens der er for lidt om de enkelte lande. Bogen kunne med fordel have været tilnærmet den forbilledlige oversigt om Sydasiens i samme serie. Her lægges der vægt på at beskrive de interne forhold i de enkelte lande, således at både klasseforhold og politiske forhold står centralt.

I Afrika-bogen er afsnittene om industri og bistand de mest vellykkede. Kort, oversigter og lay-out er som sædvanlig af fremragende kvalitet.

Hans-Henrik Holm

Helge Hernes, *Samfunnsstyring og sektorstyring*, Oslo: Universitetsforlaget, 1985, 88 s., 89,00 kr.

Helge Hernes' lille bog har som objekt et emne, der indgår centralt i den politiske debat, også i Danmark, ja vel i det meste af den vestlige verden: den offentlige sektors vækst, dens omstillingsproblemer, styringsproblemer osv. Bogen er tænkt som en debatbog, og som sådan er den eksemplarisk fri for fordomme og forudfattede holdninger inden for et område, der ellers kan fremkalde den slags.

Hernes formår på een gang kortfattet og grundigt at indføre læseren i nogle af de centrale problemområder omkring offentlige og private goder, markedssvigt, individuel rationalitet og kollektiv irrationalitet mv. Med udgangspunkt i disse og andre begreber bruges en stor del af bogen på at vise, at den kollektive (offentlige) beslutningstagen har en indbygget bias, der fremmer offentlig vækst og gør omstilling vanskelig. Denne grundlæggende asymmetri i prioriteringen af kollektivt anvendte ressourcer giver anledning til bekymring: på den ene side er der stærke begrænsninger for en offentlige sektors mulige fremtidige vækst, på den anden side må fremtiden antages at byde på nye problemer, som den offentlige sektor må – men kun vanskeligt kan – omstille sig til løsningen af.

Hernes diskuterer nogle af tidens slagord for omstilling af den offentlige sektor: målstyring, resultatorientering, decentralisering, markedsmekanismer, service-mana-

gement mv. ..., men stiller sig skeptisk over for muligheden af at løse problemerne ad den vej. Det vises for eksempel, at målstyring/resultatorientering og decentralisering forstærker snarere end løser den offentlige sektors grundlæggende styringsproblemer!

Problemerne er af en mere grundlæggende art og er blevet en stigende belastning for det demokratiske system som sådan. Desværre er de løsningsforslag, der drøftes – for eksempel en konsensusmodel, hvor sektorspecifikke problemer løses under på forhånd givne budgetrestriktioner – heller ikke uden problemer for demokratiet.

Peter Munk Christiansen

Peter Hertner & Geoffrey Jones (eds.), *Multinationals: Theory and History*, Aldershot & Brookfield, Vt.: Gower, 1986, 200 s.

Da interessen for studiet af multinationale selskaber (ofte forkortet MNE) tog fart i midten af 1960erne, var det en udbredt opfattelse blandt økonomer, at disse dels var noget hidtil ukendt i den internationale økonomi og dels i overvejende grad var et amerikansk fænomen.

Først langt senere blev det klart, at MNE også havde eksisteret tidligere, og at den "internationale produktion" (dvs. produktion i flere lande, men under fælles ledelse) i årtierne før 1914 havde et omfang, der både absolut og relativt var på niveau med i hvert fald 1960ernes. I de senere år har derfor ikke blot økonomer, men også historikere interesseret sig for MNE, dog stort set uafhængigt af hinanden.

Bogen er et resultat af et seminar, som blev afholdt på European University Institute, Firenze, i september 1983 på initiativ af de to redaktører og med støtte af European Science Foundation (i øvrigt mærkeligt nok dennes humanistiske komité). I seminaret deltog såvel økonomer som historikere, og et centralt problem var naturligvis definitionen af MNE. Nogen "løsning" findes ikke, men de tre kapitler om definitionsspørgsmålet er nyttige.

Derudover var et væsentligt resultat af seminaret en understregning af, at der havde været betydelige MNE i Europa, og at disse, hvad der er vigtigere, på en række områder udviste en anden adfærd end de amerikanske. Generaliseringer alene ud fra amerikanske MNE må derfor nuanceres.

Et andet resultat var fremhævelsen af, at historikerne har været meget selektive i deres studier af MNE. Eksempelvis har spørgsmålet om selskabernes forhold til regeringen i såvel hjemland som værtsland været et væsentligt emne for økonomer og politologer, men det er hidtil blevet totalt forbigået af historikerne.

Det er et prisværdigt initiativ, de to redaktører har taget, selv om bogen tydeligt viser, at afstanden mellem historikere og økonomer fortsat er enorm. Men for den, der interesserer sig for MNE, er bogen god at få forstand af.

Niels Amstrup